
УДК 351.87(477)

І. В. ЗОЗУЛЯ,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри загальноправових дисциплін
факультету права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

І. С. ШУЛАТОВА,

*здобувач кафедри загальноправових дисциплін
факультету права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Показано, що поняття «суб'єкт державного управління» та «суб'єкт-об'єктні відносини» є засадничими в науці адміністративного права та державного управління, а Державна фіскальна служба України є суб'єктом державного управління, наділений певними компетенціями і державно-владними повноваженнями. Встановлено, що суспільні відносини, які виникають у процесі управлінської діяльності Державної фіскальної служби України, є об'єктом її діяльності як суб'єкта державного управління.

Ключові слова: *Державна фіскальна служба України, суб'єкт державного управління, суб'єкт-об'єктні відносини, управлінська діяльність.*

Zozulia, I.V. and Shulatova, I.S. (2015), "Features of the State Fiscal Service of Ukraine as a subject of state administration" ["Osoblyvosti Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy yak subiekta derzhavnoho upravlinnia"], *Pravo i Bezpeka*, No. 2, pp. 59–66.

Постановка проблеми, стан дослідження. Державна фіскальна служба України сьогодні є провідним органом центральної виконавчої влади, що виконує найважливіші функції з наповнення державного бюджету. Водночас, навіть з огляду на те, що певні питання її статусу в державному механізмі були досліджені вітчизняними вченими, такими, як О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, С. В. Глуценко, В. В. Гаверський, М. О. Горобинський, А. Т. Комзюк, О. В. Панасюк, В. М. Свириденко та інші, особливості Державної фіскальної служби України (далі також – ДФС) як суб'єкта державного управління не отримали належного висвітлення в науковій літературі, що і є метою статті.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з цього, поперед усього слід проаналізувати поняття суб'єкта державного управління, а також в цьому розрізі – й особливості адміністративно-правових відносин «суб'єкт – об'єкт». Ця потреба виникає через те, що *Державна фіскальна служба України одночасно виступає як суб'єктом, так і об'єктом управління*. З цього приводу Ю. П. Битяк зазначає, що «об'єктами галузевого управління (де щодо предмета нашого дослідження сферою управління є вказана раніше сфера діяльності ДФС. – Авт.) є певна сукупність суб'єктів господарської, соціально-культурної чи адміністративно-політичної діяльності, що виконують функції однорідного призначення»; що «*зміст галузевого управління* полягає в організації ефективного функціонування підпорядкованих систем» [1, с. 290]. Він же, на прикладі колишньої Державної митної служби України, функції якої при виникненні «відносин з іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, організаціями лише в зв'язку з переміщенням вантажів, товарів і предметів через митний кордон, оформленням документів, справлянням мита тощо» сьогодні виконує Державна фіскальна служба України, визначає *міжгалузеве управління* як «виконавчу й розпорядчу діяльність, яку здійснюють органи державного управління, наділені надвідомчими повноваженнями, в тому числі щодо організаційно не підпорядкованих їм об'єктів, під час якої забезпечуються злагодженість і єдність дій при вирішенні загальнодержавних і міжгалузевих завдань» [1, с. 292].

Так, відповідно до п. 1 Положення про Державну фіскальну службу України [2] «Державна фіскальна служба України є центральним орга-

ном виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів...». Тобто *прямим суб'єктом управління Державною фіскальною службою України є, по-перше, Кабінет Міністрів України і, по-друге, міністр фінансів України* (при цьому введення міністра фінансів як об'єкта управління Державною фіскальною службою України відбулось зовсім недавно, за підп. 1 п. 4 Змін за відповідною постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 548 [3]). На нашу думку, *останній захід Уряду стосовно посилення координації діяльності ДФС саме з боку Міністерства фінансів можна віднести до таких управлінських заходів, що значно оптимізують чинну схему спрямування і координації діяльності центральних органів виконавчої влади Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України* [4]. У свою чергу, означена постанова Кабінету Міністрів України [3] *посилила також і відповідальність Міністерства фінансів України за діяльність Державної фіскальної служби*. До того ж задля більшої прозорості вважаємо за доцільне *внесення до вже названої схеми спрямування і координації діяльності центральних органів виконавчої влади Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України* [4] *позначок про реальний статус центральних органів виконавчої влади безпосередньо до сайту Кабінету Міністрів України*. Тобто щодо чинної класифікації в розділі II Схеми біля назви кожного центрального органу виконавчої влади слід вказати його статус «спеціальний», принаймні для групи саме таких центральних органів виконавчої влади, куди входить і Державна фіскальна служба України.

У розглянутому випадку ДФС виступає об'єктом державного управління відносно Кабінету Міністрів України та міністра фінансів, який підпорядковується владній волі суб'єкта управління та виконує його рішення. Разом із тим найбільший інтерес становить аналіз зовсім іншого випадку, коли Державна фіскальна служба України виступає суб'єктом державного управління, що має певний предмет відання і компетенції та виконує владні повноваження й управлінські функції щодо поставлених завдань стосовно підпорядкованих їй органів. Треба підкреслити, що визначальною рисою суб'єкта державного управління є

саме наявність у нього певної компетенції і владних повноважень.

Слід зазначити, що *поняття «суб'єкт державного управління» та «суб'єкт-об'єктні відносини» є засадничими в науці адміністративного права та державного управління.*

Як видно на прикладі Державної фіскальної служби України, в суб'єкт-об'єктних відносинах суб'єктом виступає держава, або система органів державної влади, а об'єктом – певний державний орган, де *держава* – це, як зазначає О. Ф. Скакун, єдина політична організація, яка має спеціальний апарат управління – систему державних органів, що складаються з особливого розряду осіб, професіоналів з управління [5, с. 39]. Похідні від цього визначення держави надають інші вчені, наприклад, за В. Д. Бакуменком, *держава* – це «спеціальний апарат управління суспільством. У цьому випадку синонімом поняття «держава» є поняття «державний апарат» як сукупність органів управління» [6, с. 9] тощо.

До того ж, на нашу думку, слід звернути особливу увагу і на розділ II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України, ст. 67 якої побічно відображає право держави саме як суб'єкта державного управління на примусове стягнення податків і зборів, що здійснюється знов-таки Державною фіскальною службою України: «кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Усі громадяни щорічно подають до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, встановленому законом».

Тому, відповідно, *державний орган* (орган держави), як вважає М. Ю. Волянський, провівши аналіз найбільш поширених теорій іноземних дослідників та синтез їх досягнень з висновками вітчизняних науковців, – це «направлені на виконання специфічних державних функцій, врегульовані відповідними правовими нормами діяльність та взаємовідносини людини чи об'єднані спільною ідеєю групи людей, акти яких сприймаються членами суспільства як державні» [7, с. 36]. Інший дослідник – С. В. Глущенко, узагальнюючи наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених А. І. Денисова, В. В. Копейчикова, М. І. Байтіна, визначає державний орган як «відокремлену і відносно самостійну складову механізму держави, наділену юридично встановленими владними повноваженнями для здійснення поставлених завдань, що безпосередньо пов'язані з виконанням певної функції держави» [8, с. 29]. До речі, як нагадує вче-

ний, «на конституційному рівні терміни «орган державної влади» і «державний орган» (або «орган держави») є синонімами» [8, с. 28], до чого ми повною мірою приєднуємось.

І нарешті, *суб'єкт* – це, за Великим тлумачним словником сучасної української мови, «(2) Особа, група осіб, організація і т. ін., яким належить активна роль у певному процесі, акті; (3) Особа чи організація як носій певних прав та обов'язків» [9, с. 1408]; *управління* – це «(1) Дія за значенням управляти; (2) Адміністративна установа або відділ якоїсь установи, організації, що відає певною галуззю господарської, наукової, військової і т. ін. діяльності» [9, с. 1511].

Узагальнюючи, Н. Р. Нижник зазначає, що «*суб'єкт управління* – це організації, установи та люди, що здійснюють управління, у той час, коли суб'єктом управлінських відносин може бути також той, хто незалежно від місця в управлінській структурі є співучасником управлінської праці і лише сприяє реалізації загального завдання, яке стоїть перед колективом або суспільством» [10, с. 26]. У цілому досить розгорнутий аналіз підходів до визначення шуканих понять з посиланням на А. С. Петрова, О. А. Годунова, Ю. О. Тихомирова, В. Г. Афанасьєва й В. Д. Бакуменка надав В. Я. Малиновський, за яким «*суб'єкт (державного. – Авт.) управління* – система, наділена певною компетенцією і державно-владними повноваженнями, що дозволяють їй втілювати свою волю у формі керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання, тобто це система, що управляє»; «*об'єкт управління* – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють». Відповідно, «*об'єктами державного управління* є система, на яку спрямовується владний вплив суб'єктів управління» [11, с. 161]. На нашу думку, надані вченим визначення суб'єкта та об'єкта управління потребують уточнення, що *управлінсько-владні відносини між ними з'являються тільки тоді, коли і суб'єкт, і об'єкт державного управління знаходяться виключно в єдиній, структурно об'єднаній системі.*

Така позиція узгоджується й певними особливостями адміністративно-правових (із синонімами: управлінських, державно-управлінських, владно-управлінських) суб'єкт-об'єктних відносин. До речі, Г. В. Михайленко зазначає, що «грунтовних досліджень, присвячених виявленню сутності та змісту суб'єктно-об'єктних (саме так у версії вченого. – Авт.) відносин, з'ясуванню їх характерних особливостей та форм

реалізації, практично немає» [12, с. 4], хоча він же й посилається на наявні наукові праці В. Г. Афанасьєва, В. Д. Бакуменка, Г. С. Одінцової, Н. М. Мельтюхової, Ю. О. Тихомирова, С. М. Хана та інших вчених. Тут треба уточнити, що предметом нашого дослідження є *відносини, що складаються між елементами у внутрішньому замкнутому середовищі державного управління, визначеному сферою діяльності Державної фіскальної служби України*.

Зокрема, той же Г. В. Михайленко за результатами узагальнюючого аналізу вказує, що «суб'єктно-об'єктні відносини можна розглядати як управлінські відносини, що ґрунтуються на субординації, тобто адмініструванні, розпорядництві, з одного боку, і підпорядкуванні, виконавській діяльності, з іншого»; що це «формальні відносини, що характеризують вертикальний розподіл праці, реалізуються у формі прямих і зворотних зв'язків, забезпечують здійснення цілеспрямованого управлінського впливу, обмін адміністративною інформацією між учасниками управлінського процесу та узгодження їх інтересів» [12, с. 5, 12].

У свою чергу, О. Б. Росоляк зазначає, що державно-управлінські відносини «будуються на чіткій субординації, лише за принципом «влада – підпорядкування», з дотриманням закону ... чи іншого нормативно-правового акта, оскільки ці відносини мають підзаконний характер», що «суб'єкт державного управління здійснює визначальний вплив на об'єкт» [13, с. 2]. При цьому, як відомо, відносини субординації припускають пряме підпорядкування, непряме підпорядкування, подвійне підпорядкування, ієрархічне підпорядкування. Але не слід тут ігнорувати й наданий Ю. П. Битяком більш широкий перелік основоположних принципів державного управління – відповідальності органів виконавчої влади (посадових осіб) за доручену справу перед людиною і державою, верховенства права, законності, гласності [1, с. 14].

Стосовно зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом О. Б. Росоляк, з посиланням на В. Я. Малиновського, Г. В. Атаманчука та Ю. О. Тихомирова, вказує, «що об'єкт не тільки підпорядковується, а й відповідним чином впливає на органи влади, вимагає від них певних дій»; що наявним є «специфічний характер їх (об'єктів. – Авт.) впливу на суб'єкти управління, які значно ширші впливу за принципом «зворотного зв'язку»; що визначальним є «вирішальний вплив об'єктів на побудову суб'єктів, визначення їх функцій, структури та системних зв'язків» [13, с. 3–4]. Сьогодні можна навіть говорити про певний порядок функціо-

нування суб'єкт-об'єктних складових процесу управління. Хоча, як відомо, державно-управлінські відносини можуть ґрунтуватись також і на принципах координації, що містять узгодження, предметно-технологічну та ієрархічну взаємодію. І всі названі ознаки, на нашу думку, повною мірою властиві ДФС.

Таким чином, виходячи з наданого доктринального обґрунтування, можна встановити, що *Державна фіскальна служба України є суб'єктом державного управління, яка наділена певними компетенціями, яких тільки за п. 4 Положення про Державну фіскальну службу України [2] визначено 92-ма підпунктами (а фактично, з урахуванням позначок «прим.», станом на сьогодні – 96), і державно-владними повноваженнями з реалізації державної податкової політики, державної політики у сфері державної митної справи, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, що визначені за п. 1 означеного Положення, які дозволяють їй втілювати свою волю у формі керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання в підпорядкованих органах (підрозділах)*.

Такими підпорядкованими органами (підрозділами) за структурою Державної фіскальної служби України – *об'єктом у системі адміністративно-правових відносин «суб'єкт – об'єкт» у сфері регулювання діяльності ДФС* – є її апарат, територіальні органи, спеціалізовані департаменти та органи (саме в такій редакції позначено на веб-сайті ДФС [14]).

Так, апарат Державної фіскальної служби України станом на сьогодні включає в себе 21 департамент (наприклад, Департамент забезпечення діяльності Служби, Департамент охорони державної таємниці, технічного та криптографічного захисту інформації тощо) та 7 головних управлінь (серед яких Головне оперативне управління, Головне управління власної безпеки та ін.). Територіальних органів усього 26, серед яких 24 обласних, 1 у м. Києві та Міжрегіональне головне управління і спеціалізовані державні податкові інспекції (повний перелік територіальних органів ДФС, утворених як юридичні особи публічного права, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 311 [15]). До спеціалізованих департаментів та органів ДФС належить Інформаційно-довідковий департамент

ДФС, Спеціалізована лабораторія з питань експертизи та досліджень, Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення.

Загалом, враховуючи певну структурну ієрархічність перебування Кабінету Міністрів України й міністра фінансів над Державною фіскальною службою України, за п. 1 Положення про Державну фіскальну службу України [2], їх відносно Державної фіскальної служби України та її саму відносно підпорядкованих ДФС органів (підрозділів) – об'єктів у вже згаданій *системі адміністративно-правових відносин «суб'єкт – об'єкт» у сфері регулювання діяльності ДФС* – можна вважати складною системою суб'єктів державного управління.

І, що характерно, при створенні Державної фіскальної служби України *державно-управлінські відносини з боку Кабінету Міністрів України знайшли свій прояв у системній ознаці – первинній оптимізації суб'єктів державного управління шляхом зниження ресурсних витрат*, оскільки, як відомо, реорганізація територіальних органів Міністерства доходів і зборів була зроблена саме шляхом їх приєднання до відповідних територіальних органів Державної фіскальної служби відповідно до вже названої постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 311 [15].

Предметом управлінської діяльності Державної фіскальної служби України згідно з Положенням про Державну фіскальну службу України [2], є:

- аналіз та управління ризиками з метою визначення форм і обсягів митного та податкового контролю (підп. 29 п. 4);

- внутрішній аудит та контроль за дотриманням вимог законодавства і виконанням службових, посадових обов'язків у ДФС, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління (підп. 83 п. 4);

- управління об'єктами державної власності (підп. 85 п. 4); організація своєї роботи і роботи територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління (підп. 6 п. 5);

- отримання безоплатно від органів державної влади, Національного банку, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів під час здійснення ними владних *управлінських* функцій відповідно до законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень, від юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, самозайнятих осіб, податкових агентів, фізичних осіб інформації, необхідної для забезпечення реєстрації та обліку платників податків,

об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, для формування та ведення Єдиного банку даних про платників податків – юридичних осіб та інших реєстрів, Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (підп. 22 п. 6);

- утворення, ліквідація, реорганізація підприємств, установи, організацій, затвердження їх положень (статутів), в установленому порядку призначення на посаду та звільнення з посади їх керівників, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, інших функцій з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління ДФС (підп. 19 п. 11) [2]. При цьому останнє (підп. 19 п. 11) безпосередньо за Положенням про Державну фіскальну службу України віднесено до повноважень її голови, але нами його також віднесено до предмета управлінської діяльності Державної фіскальної служби, яка доктринально не є органом виконавчої влади, а фактично виступає робочим апаратом її голови як керівника ДФС, який сам є державним органом.

Разом із тим, на нашу думку, абстрагуючись від основних управлінських функцій ДФС за Положенням про Державну фіскальну службу України, *предмет управлінської діяльності ДФС може бути визначений в більшому обсязі, ніж показано, що є абсолютно припустимим, виходячи зі значної кількості завдань цього центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом.*

І, відповідно, *об'єктом управлінської діяльності Державної фіскальної служби України є суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності ДФС як суб'єкта державного управління.*

Цілком очевидно, що Державна фіскальна служба України створена не заради самоіснування або виконання абстрактних управлінських функцій – *завданням її діяльності є сприяння належній економічній складовій функціонування держави, зокрема, щодо наповнення бюджету та державних цільових фондів загальнодержавними та місцевими податками, загальнодержавними та місцевими зборами, митними та іншими платежами.* Тому, фактично, розглядаючи ДФС як суб'єкт державного управління, можна погодитися з тим, що предметом управлінської діяльності її апарату є, в основному, унормування обігу означених ресурсів – їх отримання, розподілення, споживання та оцінка використання. В тому числі й із використанням таких управлінських економічних важелів, як «податки, бюджет, державне замовлення, прямий або конкурсний розподіл держа-

вних капітальних вкладень, акціонування, приватизація або передача в оперативне управління майна, залучення до участі в реалізації державних економічних програм та вирішення соціальних завдань, адміністративний припис структури витрат, надання гарантій, видача пільгових кредитів тощо» [16].

Також слід зазначити, що Державна фіскальна служба України як суб'єкт державного управління в своїй діяльності використовує *метод адміністративно-правового регулювання управлінських відносин*, зокрема, адміністративну нормотворчість і розпорядництво, а також адміністративні заходи правоохоронного характеру.

Так, *адміністративна нормотворчість ДФС* виявляється у встановленні Державною фіскальною службою України підзаконних обов'язкових правил поведінки у сфері виконавчої діяльності – шляхом видання відповідних наказів, розпоряджень тощо. Наприклад, це наказ ДФС України від 14.08.2015 № 608 «Про внесення Змін до Класифікатора ДФС, митниць ДФС, їх структурних підрозділів, спеціалізованих департаментів і органів ДФС з питань державної митної справи» [17], яким керівники структурних підрозділів ДФС, митниць ДФС, Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення ДФС зобов'язуються використовувати у роботі коди, встановлені Класифікатором; наказ ДФС України від 07.11.2014 № 256 «Про переміщення та закінчення простою» [18], яким функціональні обов'язки з обслуговування платників податків, які перебувають на обліку в територіальних органах, що переміщуються, покладено у межах компетенції на територіальні органи, тощо.

Розпорядництво ДФС виявляється у визначенні (підготовці) Державною фіскальною

службою України особливих умов та порядку стосовно певних дій у сфері компетенції та відповідальності Служби. Наприклад, це Порядок складання та подання запитів на отримання публічної інформації, що знаходиться у володінні органів Державної фіскальної служби України, за наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 № 309 [19], яким установлюється, що розпорядниками публічної інформації відповідно до закону є Державна фіскальна служба України, головні управління ДФС в областях, м. Києві, Міжрегіональне головне управління ДФС, митниці ДФС, спеціалізовані державні податкові інспекції, державні податкові інспекції в районах, містах, районах у містах (крім м. Києва), об'єднані державні податкові інспекції тощо.

Адміністративні заходи правоохоронного характеру ДФС виявляються, наприклад, шляхом адміністративного затримання «з метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення» (ч. 1 ст. 507 Митного кодексу України [20]).

Крім того, можна зазначити, що Державна фіскальна служба як суб'єкт державного управління здійснює також і державний контроль у сферах розслідування податкових та інших економічних злочинів, а також фіскального контролю.

Таким чином, **підсумовуючи** зазначимо, що Державна фіскальна служба України як суб'єкт державного управління здійснює державне управління як безпосередньо підпорядкованими органами його структурної системи, так і фізичними та юридичними особами, що підзвітні йому в фіскальній та митній сферах держави.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України : підручник / [Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. – Київ : Юрінком Інтер, 2007. – 544 с.
2. Про Державну фіскальну службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2014 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-p>.
3. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 22 лип. 2015 р. № 548 // Урядовий кур'єр. – 07.08.2015. – № 143.
4. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10 верес. 2014 р. № 442 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-p>.
5. Скаун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скаун ; пер. з рос. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.
6. Бакуменко В. Д. Держава як об'єкт управління / В. Д. Бакуменко // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». – 2013. – Вип. 3. – С. 8–16.
7. Волянський М. Ю. Щодо загального поняття органу держави (державного органу) / М. Ю. Волянський // Університетські наукові записки. Часопис Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2006. – № 1 (17). – С. 32–36.
8. Глущенко С. В. До питання про конституційно-правовий статус державного органу / С. В. Глущенко // Адвокат. – 2012. – № 6 (141). – С. 28–33.

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови : з дод. і допов. / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1828 с.
10. Нижник Н. Проблеми сьогодення державного управління в Україні / Н. Нижник // Актуальні проблеми державного управління на новому етапі державотворення : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (31 трав. 2005 р., м. Київ). Т. 1 / Нац. акад. держ. упр. при Президентів України ; за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – Київ : Вид-во НАДУ, 2005. – С. 23–29.
11. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, допов. та перероб. – Київ : Атіка, 2003. – 576 с.
12. Михайленко Г. В. Сучасний зміст суб'єктно-об'єктних відносин у системі державного управління / Г. В. Михайленко // Державне будівництво. – 2011. – № 2. – [13] с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeBu_2011_2_9.pdf.
13. Росоляк О. Б. Принцип верховенства права як засада державного управління [Електронний ресурс] / Росоляк Оксана Богданівна // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2012. – № 1 (3). – [6] с. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/aymvs_2012_1\(3\)_10.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/aymvs_2012_1(3)_10.pdf).
14. Структура // Державна фіскальна служба України : офіц. портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura->.
15. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 311 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=247509798>.
16. Державна служба як суб'єкт економічних відносин [Електронний ресурс] // Державна служба. – 2003. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/112/7590.html>.
17. Про внесення Змін до Класифікатора ДФС, митниць ДФС, їх структурних підрозділів, спеціалізованих департаментів і органів ДФС з питань державної митної справи» : наказ ДФС України від 14 серп. 2015 р. № 608 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/63886.html>.
18. Про переміщення та закінчення простою : наказ ДФС України від 7 листоп. 2014 р. № 256 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/63689.html>.
19. Про затвердження Порядку складання та подання запитів на отримання публічної інформації, що знаходиться у володінні органів Державної фіскальної служби України : наказ М-ва фінансів України від 10 берез. 2015 р. № 309 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 26. – Ст. 771.
20. Митний кодекс України : закон України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, 46–47, 48. – Ст. 552.

Надійшла до редколегії 25.08.2015

ЗОЗУЛЯ І. В., ШУЛАТОВА І. С. ОСОБЕННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ КАК СУБЪЕКТА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Показано, что понятие «субъект государственного управления» и «субъект-объектные отношения» являются основополагающими в науке административного права и государственного управления, а Государственная фискальная служба Украины является субъектом государственного управления, наделённым определёнными компетенциями и государственно властными полномочиями. Установлено, что общественные отношения, возникающие в процессе управленческой деятельности Государственной фискальной службы Украины, являются объектом её деятельности как субъекта государственного управления.

Ключевые слова: Государственная фискальная служба Украины, субъект государственного управления, субъект-объектные отношения, управленческая деятельность.

ZOZULIA I. V., SHULATOVA I. S. FEATURES OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF STATE ADMINISTRATION

It is shown that the concepts of «subject of state administration» and «subject-object relations» are fundamental in the science of administrative law and state administration, and the State Fiscal Service of Ukraine (here in after referred to as – the SFS) is the subject of state administration, endowed with certain competencies and state authorities for the implementation of state tax policy, state policy in the sphere of state customs, state policy in administration of a single fee for obligatory state social insurance, state policy in the sphere of fighting against crimes while using tax, customs legislation and legislation on the payment of a single fee. These competencies and authorities are defined in the Regulation on the SFS and make it possible to implement its will in the form of executive orders or decisions mandatory for fulfilling in the subordinate bodies (departments). Thus the social relations that arise in the process of management activities of the SFS are the object of its activities as a subject of state administration.

It is established that the system of administrative and legal relations «subject – object» in the sphere of regulating the activities of the State Fiscal Service of Ukraine, which is formed by the Cabinet of Ministers of Ukraine and Minister of Finance of Ukraine, the State Fiscal Service itself and subordinated to it bodies (departments) is a complex system of the subjects of state administration. Subordinate bodies (departments) according to the structure of the State Fiscal Service of Ukraine – the object of the system of administrative and legal relations «subject – object» in the sphere of regulating the activities of the State Fiscal Service – is its organ, territorial authorities, specialized departments.

It is grounded that the task of the State Fiscal Service is to promote the proper economic component of the of the state's functioning, in particular to fill the budget and state target funds by the national and local taxes, national and local charges, customs and other payments.

It is concluded that the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated from 07.22.2015 on strengthening the activities coordination of the State Fiscal Service of Ukraine by the Ministry of Finance may be included to the following management measures that significantly optimizes the existing scheme of direction and coordination of central executive bodies' activities by the Cabinet of Ministers of Ukraine through the relevant members of the Cabinet.

Keywords: *the State Fiscal Service of Ukraine, subject of state administration, the subject-object relations, management activities.*
